

ریشه‌های اجتماعی دیکتاتوری و دموکراسی

(نقش ارباب و دهقان در پیدایش جهان نو)

برینگتن مور

ترجمه حسین بشیریه

مرکز نشر دانشگاهی

فهرست

صفحه	عنوان
نه	پیشگفتار مترجم
۱	پیشگفتار مؤلف
۷	بخش یکم نظریه
۸	فصل اول راه نوسازی دمکراتیک
۲۴	فصل دوم انقلاب از بالا و راه نوسازی فاشیستی
۴۰	فصل سوم انقلاب دهقانی و راه نوسازی کمونیستی
۶۳	بخش دوم ریشه‌های انقلابی دمکراسی سرمایه‌دارانه
۶۴	فصل چهارم انگلستان و نقش خشونت انقلابی در توسعه دمکراسی
۶۴	۱. نقش اشراف در پیدایش کشاورزی تجاری
۷۱	۲. ریشه‌های ارضی جنگ داخلی
۷۶	۳. جنبش دیوارکشی و نابودی طبقه دهقان
۸۱	۴. پیروزی سرمایه‌داری و حکومت اشراف
۸۹	فصل پنجم تحول تدریجی و انقلاب در فرانسه
۸۹	۱. تفاوت‌های راه توسعه فرانسه و انگلیس و علل آن
۹۳	۲. واکنش اشراف به کشاورزی تجاری
۱۰۱	۳. روابط طبقاتی در دوران استبداد سلطنتی
۱۰۷	۴. تهاجم اشراف و سرنگونی استبداد

صفحه	عنوان
۱۱۳	۵. رادیکالیسم دهقانی در دوران انقلاب
۱۲۹	۶. جنبش دهقانان «وانده» بر ضد انقلاب
۱۳۴	۷. نتایج اجتماعی دوران ترور انقلاب
۱۳۹	۸. مروری بر نکات عمده
۱۴۲	فصل ششم جنگ داخلی آمریکا یا آخرین انقلاب سرمایه‌داری
۱۴۲	۱. آیا میان مزارع تجاری و کارگاه‌های صنعتی منازعه‌ای اجتناب‌ناپذیر درگیر بود؟
۱۴۵	۲. اشکال سه‌گانه رشد سرمایه‌داری در آمریکا
۱۵۶	۳. در توضیح ریشه‌های جنگ داخلی
۱۶۴	۴. شکست تمایلات انقلابی در طی جنگ داخلی
۱۶۹	۵. معنا و مفهوم جنگ داخلی
۱۷۵	بخش سوم سه راه نوسازی در آسیا
۱۷۵	تذکره‌ی درباره‌ی دشواری‌های مقایسه میان تحولات سیاسی اروپا و آسیا
۱۷۷	فصل هفتم افول امپراتوری چین و ریشه‌های پیدایش شیوه نوسازی کمونیستی ...
۱۷۷	۱. نظام امپراتوری و طبقات بالا در چین
۱۸۵	۲. نقش اشراف در تجارت
۱۸۹	۳. ناتوانی اشراف در گرایش به کشاورزی تجاری
۱۹۱	۴. سرنگونی نظام امپراتوری و پیدایش جنگسالاران
۱۹۷	۵. عصر کومینتانگ و معنای آن
۲۰۶	۶. دهقانان و انقلاب
۲۲۴	فصل هشتم ژاپن: فاشیسم آسیایی
۲۲۴	۱. انقلاب از بالا: واکنش طبقات حاکم به تهدیدهای قدیم و جدید
۲۴۵	۲. عدم وقوع انقلاب دهقانی
۲۶۰	۳. سیاست دولت میجی در مورد فیصله امور ارضی: زمینداران جدید و سرمایه‌داری
۲۷۲	۴. نتایج سیاسی: سرشت فاشیسم ژاپن
۲۸۷	فصل نهم هندوستان: دمکراسی آسیایی
۲۸۷	۱. ارتباط مورد هندوستان به بحث نوسازی
۲۹۰	۲. هندوستان در عصر مغولها و موانع پیدایش دمکراسی در آن کشور

صفحه	عنوان
۲۹۹	۳. ساختار جامعه روستایی و موانع شورش دهقانی
۳۰۷	۴. تحولات ناشی از سلطه انگلیسیها تا سال ۱۸۵۷
۳۱۵	۵. عصر «آرامش بریتانیایی»: ۱۹۴۷-۱۸۵۷: بهشت زمینداران؟
۳۲۵	۶. پیوند بورژوازی با دهقانان از طریق سیاست عدم خشونت
۳۳۲	۷. توضیحی درباره ویژگیهای خشونت دهقانی
۳۳۶	۸. استقلال: تحول مسالمت آمیز و بهای اجتماعی آن
۳۴۷	مؤخره: تصورات ارتجاعی و انقلابی
۳۶۲	کتابنامه
۳۸۴	فهرست راهنما

چنانکه در زمان نهر و مطرح بود خود در پی کشف راه توسعه نوینی بر آید؛ و یا اینکه دچار رکود و عقب ماندگی خواهد شد؟

این سه راه توسعه و نوسازی، یعنی انقلابات بورژوایی، که به دمکراسی نوع غربی می‌انجامند؛ انقلابات محافظه کارانه از بالا، که به فاشیسم می‌رسند؛ و انقلابات دهقانی، که به کمونیسم منتهی می‌گردند، نه راه‌های کاملاً متفاوت و مانع‌الجمع، بلکه مراحل متناوب تاریخی هستند و تاحدی بر روی هم تأثیر می‌گذارند. شیوه‌های نوسازی و توسعه‌ای که یک کشور برمی‌گزیند، ابعاد مسئله را برای کشورهای دیگر که در راه توسعه گام می‌گذارند دگرگون می‌کند. بدون نوسازی دمکراتیک انگلیس، نوسازی ارتجاعی ژاپن و آلمان ممکن نمی‌بود. بدون وجود راه‌های سرمایه‌داری و ارتجاعی یا فاشیستی توسعه، شیوه کمونیستی نوسازی چیزی کاملاً متفاوت از کار درمی‌آمد. از این رو می‌توان دریافت که ترس و دودلی کشورهای مانند هندوستان تا اندازه‌ای نشانه واکنشی منفی و انتقادی نسبت به س‌راه عمده تجربه تاریخی نوسازی است.

میان کشورهای متعلق به هر یک از این سه راه عمده توسعه، گذشته از همسانیهای مهم، تفاوت‌های چشمگیری هم وجود دارد و این امر به ویژه در مورد راه توسعه دمکراتیک بیشتر احساس می‌شود. در این فصل هم ویژگیهای اجتماعی نظام زمینداری را، که به پیدایش دمکراسی غربی یا راه اول نوسازی انجامید، و هم شباهتها و تفاوت‌های موجود میان کشورهای گوناگون متعلق به این راه رشد را مورد بررسی قرار خواهیم داد. در همین جا بایستی درباره معنای لفظ پرابهت دمکراسی آشکارا سخنی گفت. نویسنده این سطور پیدایش و رشد دمکراسی را کشاکشی طولانی و ناتمام برای دستیابی به سه هدف می‌داند: (۱) محدود کردن قدرت حکام خودکامه؛ (۲) نهادن قوانین و مقررات عقلایی و عادلانه به جای مقررات خودسرانه و (۳) سهم شدن طبقات پایین جامعه در تصمیم‌گیریها.

درباره مسئله علت پیدایش دمکراسی بایستی هرچند به اختصار نقطه‌عزیمتهای متفاوت در جوامع مختلف را بررسی کرد. آیا در میان جوامع مبتنی بر نظام زمینداری یا جوامع فئودالی، تفاوت‌هایی ساختی وجود دارد که در برخی موارد توسعه به سوی دمکراسی پارلمانی را تشویق می‌کند و در موارد دیگر آن را دشوار و یا ناممکن می‌سازد؟ مسلماً نقطه‌عزیمت اولیه روند نوسازی بعدی را کاملاً تعیین نمی‌کند. جامعه پروس در قرن چهاردهم دارای بسیاری از ویژگیهایی بود که بعدها خاستگاه دمکراسی پارلمانی در اروپای غربی گردید. تحولات تعیین کننده‌ای که راه رشد آلمان را در مقایسه با غرب اروپا تغییر دادند، در دو قرن پس از آن پدیدار شدند. با این حال، تفاوت‌های ساختی در نقطه‌عزیمت توسعه بر پیدایش راه نوسازی

فصل اول

راه نوسازی دمکراتیک

توسعه و نوسازی جهان معاصر اصولاً از سه راه عمده صورت پذیرفته است. در این بخش خطوط کلی هر یک از این سه راه بررسی خواهد شد. اولین راه توسعه و نوسازی ترکیبی از سرمایه‌داری و دمکراسی پارلمانی بود که در نتیجه وقوع چندین انقلاب، به ویژه انقلاب پارسایان (پوریتن‌های) انگلیس، انقلاب فرانسه و جنگ داخلی آمریکا تحقق یافت. این راه، راه انقلاب بورژوایی است، و انگلستان، فرانسه و ایالات متحده آمریکا، که پیش از نوسازی دارای ساختارهای اجتماعی گوناگونی بودند، یکی پس از دیگری از آن راه گذشتند. راه دوم نیز راهی سرمایه‌دارانه بوده است، اما به علت فقدان جنبش انقلابی نیرومندی در درون آن، راه مزبور به پیدایش رژیم‌های ارتجاعی و نهایتاً فاشیستی انجامید. در این راه نوسازی، به ویژه در آلمان و ژاپن، صنعت از راه وقوع انقلابی از بالا رشد و شکوفایی یافت. راه سوم توسعه، راه نوسازی کمونیستی است. در روسیه و چین، انقلاباتی که عمدتاً ریشه دهقانی داشتند، پیدایش راه کمونیستی نوسازی و توسعه را ممکن ساختند. از میانه دهه ۱۹۶۰، هندوستان هم افتان و خیزان در حال تبدیل به جامعه صنعتی نوینی بوده است. این کشور نه انقلابی بورژوایی (راه اول)، و نه انقلابی از بالا و محافظه کارانه (راه دوم)، و نه تاکنون انقلابی کمونیستی (راه سوم) را از سر گذرانده است. آیا هندوستان خواهد توانست از ورود به هر یک از سه راه عمده نوسازی و توسعه و تحمل هزینه‌های سنگین آنها پرهیز کند و